

ב. חוקים העוסקים בנער ובעבודה

1. חוק עבודת הנוער, תשי"ג – 1953
2. חוק החניכות, תשי"ג – 1953
3. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

1. חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953

פרק ראשון: מבוא

1. פירושים

(א) בחוק זה -

"ילד" פירושו - מי שעדיין לא מלאו לו 16 שנה;
"צעיר" פירושו - מי שמלאו לו 16 שנה, אך עדיין לא מלאו לו 18 שנה;
"נער" פירושו - ילד או צעיר;
"הורים", לגבי נער, לרבות אפוטרופוס של הנער וכל מי שהנער נמצא ברשותו, בפיקוחו, או בהשגחתו;
"מפקח עבודה" פירושו - מפקח כמשמעותו בחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954;
"מפקח עבודה אזורי" פירושו - מפקח עבודה שנתמנה על-ידי שר העבודה והרווחה להיות מפקח עבודה אזורי;
"פנקס עבודה" פירושו - פנקס שהוצא על-פי סעיף 28;
"רוכלות" או "התעסקות ברוכלות" פירושו - מכירה או הצעת מכירה, וכן שירות או הצעת שירות, ברשות הרבים, במקום ציבורי או מבית לבית.

(ב) לענין חוק זה רואים נער כמועבד ואת מי שהנער עובד אצלו רואים כמעבידו אם הנער עובד -

- (1) אצל הוריו - בעבודה שהיא לצורך עסקם או משלח ידם, להוציא עבודה ארעית שלא בתעשייה ועבודה חקלאית במשק של ההורים;
- (2) אצל אדם אחר, בכל עבודה, בין אם נתקיימו יחסי עובד ומעביד ובין אם לאו; לענין זה, "עבודה" - לרבות רוכלות;

(3) בכל מקום שהעבודה בו אינה לסיפוק צרכיו בלבד אף אם אינה לשם עסק או לשם חוץ, ובכלל זה במקום שהוכרז על-ידי שר העבודה והרווחה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית.

(ג) לענין חוק זה יראו העסקת ילד בהופעה ציבורית, אמנותית או לצורכי פרסום, או בצילומים לצורכי פרסום, כאמור בסעיף 4, כהעבדה, אף אם לא נתקיימו בהעסקה יחסי עובד ומעביד, ואף אם ההעסקה היתה חד-פעמית, וזאת בין אם ההעסקה היתה בתמורה ובין שלא בתמורה; לענין זה, "העסקת ילד" - לרבות שיתופו.

פרק שני: גיל עבודה ועבודות אסורות

2. גיל עבודה לילד

- (א) לא יועבד ילד שעדיין לא מלאו לו 15 שנה.
- (ב) ילד שמלאו לו 15 שנה וחל עליו לימוד חובה לפי חוק לימוד חובה, התש"ט-1949, לא יועבד אלא אם נתקיים אחד מאלה:
- (1) הילד עובד כחינך כמשמעותו בחוק החניכות, התשי"ג-1953;
  - (2) ניתנה לגבי הילד הוראה לפי סעיף 5(ב)(1)(11) לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949;
  - (3) מפקח מטעם משרד החינוך והתרבות אישר כי הילד השלים חינוך חובה בתקופה קטנה מתקופת הלימוד המתאימה לגילו.
- (ג) שר העבודה והרווחה רשאי להתיר העבדת ילד שמלאו לו 14 שנה וניתן לגביו פטור לפי סעיף 5 לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, היתר על-פי סעיף קטן זה יכול להיות כללי או מיוחד.

2א. עבודה בחופשת לימודים

- (א) ילד שמלאו לו 14 שנה וטרם מלאו לו 15 שנה, מותר להעבידו בתקופת חופשת לימודים רשמית, על אף האמור בסעיף 2, בעבודות קלות שאין בהן כדי להזיק לבריאותו ולהתפתחותו, הכל כפי שיקבע שר העבודה והרווחה בתקנות ובתנאים שיקבע, לרבות מספר השעות שמותר להעביד ילד כאמור; תקנות כאמור, או מקצתן, יכול שיחולו גם על העבדת ילד לפי סעיף 2(ג).
- (ב) הוראות חוק החניכות, התשי"ג-1953, לא יחולו על העבדה כאמור בסעיף קטן (א).

3. היתר עבודה למען אמנות - בתוקף עד 15 במרס 1999

- (א) שר העבודה והרווחה רשאי להתיר, התרת שעה, העבדתו של ילד שעדיין לא מלאו לו 15 שנה, על-מנת שישתתף בהופעה אמנותית, אם לדעת השר רצוי לעשות כן.

(ב) שר העבודה והרווחה יקבע להיתר כזה את התנאים הדרושים, לדעתו, על-מנת לשמור על בריאותו של הילד, להבטיח את התפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית והמוסרית, ועל-מנת להבטיח מנוחה של 14 שעות לפחות בין יום עבודה למשנהו, ורשאי הוא לקבוע תנאים אחרים להיתר.

4. הופעות וצילומים - בתוקף החל מ-16 במרס 1999

- (א) מבלי לגרוע מהוראות סעיף 2(א), אין להעביד ילד שטרם מלאו לו 15 שנים, בהופעה ציבורית, אמנותית או לצורכי פרסום, או בצילומים לצורכי פרסום.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) וסעיף 2, רשאי שר העבודה והרווחה לתת היתר, לתקופה מוגבלת, להעבדתו של ילד פלוני או לתיווך להעבדתו של אותו ילד, בהופעה או בצילומים כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) בסעיף זה, "הופעה" - לרבות הופעה מוקלטת ולרבות חזרות, לימוד או אימון לצורך ההופעה.

5. איסור עבודה במקומות מסוימים

ילד, אף אם מלאו לו 15 שנה, לא יועבד במקום שקבע שר העבודה והרווחה, בין בדרך כלל ובין במיוחד, אם לדעתו עבודתו של ילד באותו מקום עלולה לסכן את התפתחותו הגופנית, הנפשית או החינוכית, בשל טיב העיסוק, מיקומו או בשל כל סיבה אחרת.

6. עבודות אסורות

שר העבודה רשאי לאסור או להגביל, בתקנות העבדת ילד או צעיר בעבודות, בתהליכי ייצור או במקומות עבודה, שהעבודה בהם עלולה לדעתו לפגוע בבריאותם, שלומם או בהתפתחותם הגופנית, אף אם העבדתם אינה אסורה על-פי הסעיפים הקודמים.

7. גיל מיוחד לעבודות מסוימות

שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע, בתקנות, כי נער שעדיין לא הגיע לגיל פלוני לא יועבד בעבודה פלונית, אם לדעתו עלולה העבודה לפגוע בבריאותו, בשלומם או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הנער, אף אם העבדתו אינה אסורה על-פי הסעיפים הקודמים.

פרק שלישי: בדיקות רפואיות

8. מוסד רפואי מוסמך

(א) בפרק זה -

"מוסד רפואי מוסמך" - קופת חולים, כהגדרתה לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.

"רופא משפחה" - רופא, רופא בעל תואר מומחה ברפואת ילדים או רופא בעל תואר מומחה ברפואת המשפחה, כמשמעותם לפי פקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976 (להלן - פקודת הרופאים), המועסקים על ידי מוסד רפואי מוסמך;

"רופא מורשה" - רופא בעל תואר מומחה ברפואה תעסוקתית לפי פקודת הרופאים או רופא המועסק על ידי מוסד רפואי מוסמך שהורשה, לעניין הוראות פרק זה, על ידי שר העבודה והרווחה בהסכמת שר הבריאות.

(ב) בדיקה רפואית לעניין עבודות המחייבות בדיקות התאמה לפי סעיפים 11(ב) ו-12, תיעשה בידי רופא מורשה.

9. איסור תשלום

נער, הוריו או מעבידו, אינם חייבים בכל תשלום בעד בדיקה רפואית או בעד אישור רפואי, על פי פרק זה.

10. סדרי בדיקה רפואית

שר העבודה והרווחה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לקבוע בתקנות הוראות בדבר עריכתן והיקפן של בדיקות רפואיות על פי פרק זה.

11. אישור רפואי להעבדה

(א) לא יועבד נער אלא אם כן נבדק בדיקה רפואית, ורופא המשפחה שבדק אותו נתן אישור רפואי להעבדתו.

(ב) (1) בפרק זה, "עבודה המחייבת בדיקות התאמה" - עבודה ששר העבודה והרווחה קבע כי דרושה קביעה מקדמית רפואית על התאמתו הבריאותית של הנער לעבוד בה, וכן עריכת בדיקות רפואיות חוזרות לעניין התאמתו הבריאותית לאותה עבודה.

(2) לא יועבד נער בעבודה המחייבת בדיקות התאמה אלא אם כן נבדק גם בידי רופא מורשה שקבע את התאמתו לעבודה כאמור ושנתן לו אישור רפואי על כך.

(3) אישור לפי פסקה (2) יהיה לעבודה מסוימת המחייבת בדיקות התאמה או לסוג עבודות בדומה לה מבחינת סיכון הבריאות והמאמץ הגופני הנדרש מהנער, ויכול הוא להיות מותנה בתנאים ומוגבל בזמן לשם ניסיון; האישור יירשם בפנקס העבודה של הנער.

11.א. עבודה זמנית

שר העבודה והרווחה רשאי להתיר לנער, בכפוף להוראות סעיף 2, לעבוד תקופה שלא תעלה על שלושה חודשים בעבודה שקבע בהיתר שאינה מסכנת את הבריאות ואינה כרוכה במאמץ גופני קשה, אם ניתן מאת רופא המשפחה אישור רפואי להעבדתו של הנער באותה עבודה; היתר לפי סעיף זה יכול שיהיה כללי או מיוחד.

12. בדיקה רפואית חוזרת

(א) נער העובד בעבודה המחייבת בדיקות התאמה ייבדק בידי רופא מורשה, במועדים ובתנאים שקבע שר העבודה והרווחה לגבי עבודה כאמור ולפחות אחת לשנה (להלן - בדיקה רפואית חוזרת).

(ב) על סמך דין וחשבון של הרופא המורשה שערך בדיקה רפואית חוזרת על פי סעיף זה, ירשום המוסד הרפואי המוסמך, בפנקס העבודה של הנער, כל הגבלה בעבודה וכל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער, ויביא אותם לידיעת ההורים, המעביד, לשכת העבודה לנוער כמשמעותה בחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959, וכן לידיעת מפקח העבודה ומפקח החניכות האזורי כמשמעותם בחוק החניכות, התשי"ג-1953.

13. הודעה על תוצאות בדיקה רפואית

(א) העלתה בדיקה רפואית על פי סעיפים 11(ב) ו-12, כי -

(2) הנער אינו מתאים מבחינה רפואית לעבודה בה הוא מועבד;

(3) העבודה בה מועבד הנער משפיעה לרעה על מצב בריאותו, ימסור המוסד הרפואי המוסמך הודעה בכתב למפקח עבודה אזורי.

(ב) מפקח העבודה האזורי ישלח העתק של ההודעה לאחד מהורי הנער, ואם נאמר בהודעה שהנער אינו מתאים לעבודה בה הוא מועבד, ישלח העתק גם למעבידו של הנער וללשכת העבודה הכללית שבאזור הוא מועבד.

14. איסור העבדה לאחר קבלת הודעה

קיבל המעביד העתק הודעה בהתאם לסעיף 13, יחדל להעביד את הנער תוך עשרה ימים מיום קבלת ההודעה, או תוך זמן קצר יותר שנקבע על-ידי מפקח העבודה האזורי, בעבודה שאליה מתייחסת ההודעה, או בעבודה הדומה לה מבחינת סיכון הבריאות או המאמץ הגופני הנדרש מהנער.

16. בדיקה רפואית עד גיל 21

- (א) מועבד אדם שעדיין לא מלאו לו 21 שנה, והוא מועבד בעבודה שיש בה סיכון מיוחד לבריאות - חלות לגביו הוראות פרק זה והוראות הפרק השישי, כאילו היה נער.
- (ב) שר העבודה והרווחה יקבע בתקנות, לאחר התייעצות בשר הבריאות, את העבודות שיש בהן סיכון מיוחד לבריאות לעניין סעיף זה.

פרק רביעי: הדרכה בבחירת מקצוע

17. פירושים

בפרק זה, הדרכה בבחירת מקצוע פירושו - ההדרכה הניתנת לנער בבחירת מקצוע או להתקדמותו במקצוע, בשים לב לתכונותיו האישיות של הנער ולסיכויי התעסוקה.

18. מתן הדרכה בבחירת מקצוע

- (א) שר העבודה והרווחה ינקוט צעדים הדרושים, לדעתו, כדי לאפשר הדרכה בבחירת מקצוע.
- (ב) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע, בתקנות, עבודות שאין לקבל להן נער אלא אם נוכח המקבל שניתנה לנער הדרכה בבחירת מקצוע על ידי מוסד מוסמך, על פי סעיף 19.

19. מנגנון להדרכה בבחירת מקצוע

- (א) שר העבודה והרווחה רשאי למנות אדם להיות הממונה על הדרכה בבחירת מקצוע. הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
- (ב) שר העבודה והרווחה יסמיך מוסדות למתן הדרכה בבחירת מקצוע, ומוסד שהוסמך כאמור, לא יעסיק במתן הדרכה בבחירת מקצוע אלא אנשים שיש להם ההכשרה שנקבעה על ידי שר העבודה והרווחה בתקנות.

פרק חמישי: שעות עבודה ומנוחה

20. יום עבודה ושבעה עבודה

- (א) לא יועבד נער יותר משמונה שעות עבודה ליום וארבעים שעות עבודה לשבוע.
- (א1) על אף הוראות סעיף קטן (א), במקום עבודה שמותר בו לעבוד יותר משמונה שעות עבודה ליום, לפי סעיף 5(א) לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, יכול שיועבד צעיר עד תשע שעות ליום עבודה, בלבד ששבוע העבודה לא יעלה על 40 שעות עבודה.

- (ב) ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג שהנער אינו עובד בו, בין חוק ובין על פי הסכם או נוהג, לא יועבד נער יותר משבע שעות עבודה.
- (ג) "שעות עבודה" פירושו - הזמן שבו עומד הנער לרשות העבודה, לרבות הפסקות קצרות ומוסכמות הניתנות לנער להחלפת כוח ואויר, חוץ מהפסקות על פי סעיף 22.

21. שעות המנוחה השבועית

- (א) לא יועבד נער במנוחה השבועית.
- (ב) המנוחה השבועית של נער היא לפחות שלושים ושש שעות רצופות ותכלול -
- (1) לגבי נער יהודי - את יום השבת;
  - (2) לגבי נער שאינו יהודי - את יום השבת או את היום הראשון או את היום השישי בשבוע, הכל לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועית שלו.

22. הפסקות

- (א) הועבד נער שש שעות עבודה ליום או למעלה מזה, תופסק עבודתו למנוחה ולסעודה, 4/3 שעה לפחות, ובכלל זה תהיה הפסקה רצופה אחת של חצי שעה לפחות. ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג, ההפסקה היא של חצי שעה לפחות.
- (ב) הפסקה לא תעלה על שלוש שעות.
- (ג) בשעות הפסקה הנמשכת חצי שעה או יותר רשאי הנער לצאת מהמקום שבו הוא עובד, אלא אם היתה נוכחותו במקום העבודה הכרח לתהליך העבודה או להפעלת הציוד והשימוש בו, והנער נדרש על-ידי מעבידו להישאר במקום העבודה; במקרה זה ייחשב זמן ההפסקה כחלק משעות העבודה.

23. לימוד ושעות עבודה

- (א) נמסרה למעביד הודעה בכתב מאת מוסד מוסמך להשתלמות, האומרת שנער פלוני מבקר בימים מסוימים בשיעורי ערב של המוסד, לא יועבד הנער באותם הימים אחרי שעה 16.00.
- (ב) לא ינוכה משכר עבודתו של נער על שנעדר מהעבודה לרגל ביקור בשיעורי ערב כאמור, אלא אם המוסד המוסמך להשתלמות הודיע למעביד, בכתב, שהנער לא ביקר בשיעורים, ורק בעד השעות שבהן נעדר מהעבודה על-מנת לבקר בשיעורים ולא ביקר.
- (ג) לעניין סעיף זה "מוסד מוסמך להשתלמות" פירושו - מוסד להשתלמות נוער עובד ששר החינוך והתרבות הסמיכו לכך או מוסד להשתלמות במסגרת חוק החניכות התשי"ג-1953 ששר העבודה והרווחה הסמיכו לכך ושפורסמה על כך הודעה ברשומות.
- (ד) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות סעיף 4(ג) לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 ועל סעיף 14 לחוק החניכות התשי"ג-1953 ולא לגרוע מהן.

24. איסור עבודת לילה

- (א) נער לא יועבד ולא ירכול בלילה.
- (ב) בסעיף זה, "לילה", לגבי ילד וצעיר שחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, חל עליהם - פרק זמן של 12 שעות שבין 20:00 ובין 08:00 ולגבי צעיר שחוק חינוך חובה, התש"ט-1949, אינו חלק עליו, פרק זמן של 10 שעות שבין 22:00 ובין 06:00.
- (ג) על אף האמור בסעיף 1 (ב) רואים נער כמועבד, לענין סעיף זה, גם אם הוא עובד בבית ספר מקצועי.

25. היתר עבודת לילה

- (א) שר העבודה והרווחה רשאי להתיר העבדת צעיר עד שעה 23.00 בחקלאות או במפעל תעשייה שבהם עובדים במשמרות.
- (ב) בתקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, רשאי שר העבודה והרווחה להתיר העבדת צעיר במקום שבו עובדים במשמרות, גם אחרי שעה 23.00.
- (ג) סבור שר העבודה והרווחה שהדבר דרוש להשתלמותו המקצועית של צעיר, רשאי הוא להתיר, התרת שעה, את העבדתו בלילה במקום שבו עובדים ברציפות.
- (ד) סבור שר העבודה והרווחה שרצוי לעשות כן למען האמנות, רשאי הוא להתיר, התרת שעה, העבדתו של נער שמלאו לו 10 שנים עד שעה 24.00, אם לדעתו הובטחו התנאים לשמירת בריאותו, חינוכו והתפתחותו המוסרית של הנער.
- (ה) שר העבודה והרווחה רשאי להתיר העבדת צעיר עד שעה 24.00 בחקלאות או במפעל תעשייה שבהם עובדים במשמרות ותנאים מיוחדים מצדיקים זאת; כן רשאי שר העבודה והרווחה להתיר העבדת צעיר משעה 05.00 בעבודה חקלאית עונתית שבה מקדימים להתחיל בעבודה.

26. היתרים הוראות כלליות

- (א) בהיתר לפי סעיף 25 ייקבע תנאי המבטיח לנער מנוחה של 14 שעות לפחות בין יום עבודה למשנה ורשאי שר העבודה והרווחה לקבוע תנאים והגבלות אחרים.
- (ב) היתר לפי סעיף 25 (ג) או (ד) יהיה מיוחד; היתר לפי סעיף 25 (א) או (ב) יכול להיות כללי או מיוחד, לסוג של צעירים או מפעלים. היתר לפי סעיף 25 (א) או (ה) יהיה כללי למקום או לעבודה המפורטים בהיתר וינתן לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, בארגון הגדול ביותר של נוער עובד ובארגוני מעבידים שלדעת שר העבודה והרווחה הם נוגעים בדבר.
- (ג) כל היתר, להוציא היתר מיוחד, והתנאים וההגבלות שנקבעו בו, וכן ביטול היתר כזה ושינוי התנאים שנקבעו בו - יפורסמו ברשומות.

- (ד) מי שניתן לו היתר מיוחד יציג אותו הצגה נראית לעין, במקום שבו מעבידים לפיו, אך אם הוא מנהל פנקס לפי סעיף 30, רשאי הוא לצרף את ההיתר לפנקס.
- (ה) במשלחי יד לא תעשייתיים, כמשמעותם באמנה בדבר הגבלת עבודת לילה של ילדים ונערים במשלחי יד לא תעשייתיים, 1946, לא ינתן היתר לפי סעיף 25(א) אלא אם נתמלאו התנאים הקבועים בסימן ג' פסקה 2 לאמנה.

27. חופשה שנתית

- (א) לגבי נער יש לקרוא בסעיף 3(א) לחוק חופשה שנתית, התשי"א-1951, "18 יום" במקום "14".
- (ב) הוראות סעיף זה יחולו על שנת העבודה כמשמעותה בחוק האמור שתחילתה ביום ט"ז בניסן התשי"ג (1 באפריל 1953) ועל כל שנת עבודה שלאחריה.

פרק שישי: חובת יום לימודים

27א. חובת יום לימודים

- (א) שר העבודה והרווחה יטיל בצו על כל נער עובד שמלאו לו 15 שנים ועדיין לא מלאו לו 18 שנים חובת לימודים לשם הכשרה מקצועית והם יקוימו במקום שקבע לכך.
- (ב) שר העבודה והרווחה רשאי להחיל את חובת הלימודים בהדרגה, ובלבד שתוך חמש שנים מיום תחילת סעיף זה יחיל אותו על כל נער עובד שאין חוק החניכות, התשי"ג-1953 (להלן חוק החניכות), חל עליו.
- (ג) שר העבודה והרווחה לאחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, יקבע תוכנית לימודים מינימלית אחידה; קביעת התוכנית לא תמנע הוספות שיעורים על המפורטים בה; משך הלימודים, לפי סוגי הנערים, ייקבע בתקנות באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת.
- (ד) צו כאמור בסעיף (א) יכול שיהא כללי, או מיוחד למפעל פלוני או לסוגי מפעלים, לענפי עבודה או לאזורים גיאוגרפיים, או לבני גיל או רמת השכלה מסוימים.
- (ה) בצו יכול שיקבע חובת לימודים רצופה ביום אחד בשבוע או מפוצלת לכמה ימים בשבוע, ובלבד שלא תעלה בסך הכל על תשע שעות בשבוע.
- (ו) לגבי סוגי נערים מסוימים, רשאי השר לקבוע תקופות לימודים מרוכזות במשך השנה, ואת מספר השעות בשבוע שיוקדשו ללימודים אלה.
- (ז) נער החייב בחובת לימודים לפי סעיף זה זכאי לקבלם חינם, ולא יידרש לשלם כל תשלום בעדום; הוראה זו אינה חלה על ציוד וחומרי לימוד.

27ב. פטור מן החובה

חובת הלימודים לפי פרק זה לא תחול לגבי נער -

- (1) הלומד בבית ספר שחוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969, חל עליו;
- (2) הלומד במוסד מוסמך להשתלמות כמשמעותו בסעיף 23;
- (3) הלומד בבית ספר או במוסד לימודים שרוב עובדי החינוך בו הם עובדי המדינה הפועלים בתוקף תפקידם;
- (4) הלומד בבית ספר או במוסד לימודים ששר העבודה והרווחה קבע אותו כמוסד שהלימודים בו פוטרים את הנער מהחובה לפי פרק זה;
- (5) בגיל שחלה עליו חובת לימודים לפי חוק לימוד חובה, התש"ט-1949, זולת אם שוחרר מחובה זו מטעם שר החינוך והתרבות.

27ג. סמכות פיקוח

- (א) מפקח על חניכות שמשמעותו בחוק החניכות, יפקח גם על קיום החובות לפי פרק זה, ויהיו לו לשם כך הסמכויות המוקנות לו בחוק האמור.
- (ב) מועצת החניכות שהוקמה לפי חוק החניכות תהיה מועצה מייעצת לעניין הוראות פרק זה.

27ד. אישור על סיום לימודים

שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר מתן אישור על סיום חובת הלימודים לפי פרק זה.

27ה. שחרור ללימודים

- (א) מי שמעביד נער שחלה עליו חובת לימודים לפי פרק זה, חייב לשחררו מעבודה לשעות הלימודים ואין להעבידו בשעות אלה.
- (ב) לא ינוכה משכר עבודתו של נער שנעדר מעבודתו לרגל לימודים כאמור, אלא אם הוכח כי לא השתתף בלימודים, והכל אם אין בהסכם קיבוצי החל על הנער ועל מעבידו הוראה אחרת לענין זה.
- (ג) המוסד שבו לומד הנער בשעות העדרו מעבודה יודיע למעבידו, בדרך שנקבעה, על שעות שהלימודים שבהן חייב הנער ואם אכן השתתף בהן.
- (ד) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בהוראה כללית או מסווגת שהוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג) יחולו גם לגבי נער הלומד בבית ספר או מוסד מן המנויים בסעיף 27ב.

פרק שישי 1: הוראות בדבר היתרים

127. היתר להעבדת נער

- (א) לא יינתן היתר להעבדת נער לפי חוק זה (בפרק זה - היתר להעבדת נער) אם יש בו כדי לפגוע בטובתו של הנער.
- (ב) שר העבודה והרווחה, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי לקבוע, ולעניין סעיף 4 יקבע, כללים, תנאים וסייגים למתן היתר להעבדת נער או לתיווך להעבדת נער; כללים, תנאים וסייגים כאמור יכול שייקבעו דרך כלל או לסוגי היתרים מסוימים.
- (ג) היתר להעבדת נער יכלול את אלה:
- (1) תנאים שיבטיחו כי הנער לא ינוצל לרעה, כי בריאותו, בטיחותו, חינוכו, או התפתחותו התקינה לא ייפגעו, וכי יהיו לו שעות מנוחה ופנאי הולמות;
  - (2) תנאים בדבר שעות העבודה, הפסקות בעבודה וכן הפסקות בין יום עבודה אחד למשנהו.
  - (ד) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע תנאים נוספים על אלה שקבע לפי סעיף קטן (ב) או על אלה המפורטים בסעיף קטן (ג), לעניין היתר להעבדת נער פלוני.

127. שמיעת הנער

- (א) במתן היתר להעבדת נער תהיה זכות לנער המסוגל לחוות דעה משלו, להביא את עמדתו לעניין מתן היתר להעבדתו, ויינתן לדעתו משקל ראוי בהתאם לגילו ולמידת בגרותו.
- (ב) שר העבודה והרווחה, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, יתקין תקנות לעניין דרכי המימוש של זכות הנער לפי סעיף זה.

פרק שביעי: ביצוע ועוונשים

28. פנקס עבודה

- (א) נער לא יועבד, אלא אם קיים פנקס עבודה שהוצא לשמו על ידי שר העבודה והרווחה, ועל המעביד הראיה כי קיים פנקס כאמור. פנקס עבודה יוצא ללא תשלום, על פי בקשה שהוגשה בצירוף מסמכים להוכחת גילו של הנער.
- (ב) שר העבודה והרווחה יקבע בתקנות את הנוהל להגשת בקשה לפנקס עבודה ואת דרך מסירתו, החזקתו והצגתו.

29. סמכויות מפקח עבודה

- (א) סמכויות של מפקח עבודה ביחס לכל מקום שיש לו יסוד להניח שמועבד בו נער, יהיו כסמכויותיו של מפקח לפי סעיף 2 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954.
- (ב) אדם הנמצא במקום שאליו בא מפקח עבודה בתוקף סמכויותיו לפי סעיף קטן (א), וכן נער שיש למפקח עבודה יסוד להניח שהוא עובד או הכול - רשאי מפקח עבודה לחקור אותו אדם, את אותו נער ואת הוריו, בכל עניין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש איש ליתן תשובה או עדות העלולות להפילו.
- מפקח עבודה רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר.
- (ג) דין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף קטן (ב) כדין הודעה שנרשמה בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה חלים עליו.

30. מועצה לענייני נוער עובד

- (א) תוקם מועצה לענייני נוער עובד (להלן - המועצה) שתייעץ לשר העבודה והרווחה בכל עניין הנוגע לחוק זה.
- (ב) המועצה תהיה מורכבת מבאי כוח הממשלה שיתמנו על ידי שר העבודה והרווחה, מבאי כוח מרכז לשכות העבודה הכלליות, ומאנשי הציבור שיתמנו על ידי שר העבודה והרווחה כנציגיהם של עובדים, של נוער עובד, של מעבידים וכן של מוסדות ציבוריים שלדעת שר העבודה והרווחה הם נוגעים בדבר. נציגי עובדים יתמנו לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, נציגי הנוער העובד ובארגונים אחרים של נוער עובד לפי החלטת שר העבודה והרווחה, ונציגי מעבידים יתמנו לאחר התייעצות בארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שלדעת שר העבודה והרווחה הם נוגעים בדבר.
- (ג) מספר חברי המועצה לסוגיהם ייקבע על ידי שר העבודה והרווחה בהודעה שתפורסם ברשומות ובלבד שמספר נציגי העובדים והנוער העובד גם יחד יהיה כמספר נציגי המעבידים.
- (ד) שר העבודה והרווחה, ובהעדרו מי שנתמנה על ידיו לכך, יהיה יושב ראש המועצה.
- (ה) המועצה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה אם הם לא נקבעו בתקנות.

30א. ועדות המועצה

המועצה רשאית למנות, מבין חבריה, או שלא מבין חבריה, ועדות, ולאצול להן מסמכויותיה, למעט הסמכות ליעץ לשר בכל עניין הנוגע להתקנת תקנות כאמור בסעיף 42.

31. רישום נערים עובדים

- (א) מעביד חייב לנהל פנקס שבו יירשמו ביחד לכל נער המועבד על ידיו, הפרטים שייקבעו בתקנות.

(ב) שר העבודה והרווחה יקבע, בהודעה שתפורסם ברשומות, את סוגי המעבידים שעליהם חל סעיף זה, ורשאי הוא לקבוע כאמור שהפנקס יהיה חלק מפנקס אחר שמעביד חייב לנהלו על פי חוק ששר העבודה והרווחה ממונה על ביצועו.

32. חובת יידוע

- (א) מעביד יביא לידיעת נער המועבד על ידיו את הוראות חוק זה.
(ב) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע דרכים ליידוע נער על פי הוראות סעיף זה.

33. העבדה מסכנת המעביד נער באחד מאלה -

- (1) בניגוד להוראות סעיפים 2, 2א, או 4 או בניגוד להוראות היתר שניתן מכוחן;
(2) במקום ששר העבודה והרווחה קבע, בהתאם להוראות סעיף 5, כי עבודה של נער בו עלולה לסכנו;
(3) בעבודות, בתהליכי ייצור או במקומות עבודה ששר העבודה והרווחה אסר או הגביל העבדת נער בהם, בהתאם להוראות סעיף 6;
(4) בעבודה, שעל פי הקבוע בתקנות לפי סעיף 7 אין להעבידו בה בגילו;
(5) בניגוד להוראות סעיף 14, דינו - מאסר שנה או קנס פי אחד וחצי מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין).

33א. העבדה אסורה אחרת המעביד נער באחד מאלה -

- (1) בניגוד להוראות סעיפים 11 או 12 או בניגוד להוראות היתר שניתן לפי סעיף 11א, שעניין בדיקות רפואיות;
(2) בניגוד להוראות סעיפים 20, 21, 22 ו-24, או בניגוד להוראות היתר שניתן לפי סעיף 25, שעניין שעות עבודה ומנוחה;
(3) בניגוד להוראות היתר שניתן לפי חוק זה ושלא לפי סעיפים 2, 2א, או 4, לרבות הוראות בעניין קביעת מספר מרבי של שעות עבודה, מנוחה שבועית, הפסקות בעבודה או עבודה בלילה. דינו - מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין.

33ב. העבדת בוגר

המעביד את מי שמלאו לו 18 שנים וטרם מלאו לו 21 שנים, בעבודה ששר העבודה והרווחה קבע, לפי סעיף 16, שיש בה סיכון מיוחד לבריאות, בניגוד להוראות פרק שלישי: בדיקות רפואיות, או בניגוד להוראות פרק שלישי: חובת יום לימודים, דינו - כדן המעביד נער לפי סעיפים 33 או 33א, לפי העניין.

ג. עבירות נוספות

(א) המעביד נער באחד מאלה -

- (1) בעבודה שנקבעה לפי סעיף 18 בלי שנוכח שניתנה לנער, קודם לכן, הדרכה בבחירת מקצוע, כאמור באותו סעיף;
  - (2) בניגוד להוראות סעיף 23, למעט סעיף קטן (ב) שבו, שעניין נער המבקר בשיעורי ערב;
  - (3) בלי שהציג היתר מיוחד לעבודת לילה בהתאם להוראות סעיף 26 (ד);
  - (4) בניגוד להוראות סעיף 27 ה(א), שעניין נער שחובת לימודים חלה עליו;
  - (5) בלי שהוצא לו פנקס עבודה בהתאם להוראות סעיף 28;
  - (6) בלי שניהל פנקס בהתאם להוראות לפי סעיף 31;
  - (7) בלי שהביא לידיעתו של הנער את הוראות חוק זה בהתאם לחובתו לפי סעיף 32; דינו - קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין.
- (ב) מעביד שניכה משכר עבודתו של נער, בשל היעדרות לצורך לימודים, בניגוד להוראות סעיפים 23(ב) או 27(ב), דינו - קנס כאמור בסעיף קטן (א).

ד. פעולות אסורות לגבי הופעות וצילומים [בתוקף מ-16 במרס 1999]

- (א) המתווך, ללא היתר, להעבדה של ילד בהופעה או בצילומים כאמור בסעיף 4, או המתווך להעבדת ילד בניגוד להוראות היתר שניתן לו לפי הוראות סעיף 4, דינו - כדין המעביד ילד בניגוד להוראות אותו סעיף.
- (ב) המזמין הופעה או צילומים כמשמעותם בסעיף 4, שבה אמור לעבוד ילד, חייב להתנות את העבדת הילד בהופעה או בצילומים שהזמין בקבלת היתר לפי הוראות אותו סעיף; הפר המזמין חובה זו, וילד הועבד ללא היתר, בהופעה או בצילומים שהזמין, דינו - מחצית העונש הקבוע למעביד ילד בניגוד להוראות סעיף 4.
- (ג) בסעיף זה, "ילד" - מי שטרם מלאו לו 15 שנים.

ה. אחריות תאגיד

בוצעה עבירה לפי סעיפים 33, א33, ב33, ג33, או ד33, בידי תאגיד, דינו - כפל הקנס הקבוע לאותה עבירה.

ו. אחריות קפידה

עבירה לפי סעיפים 33, א33, ב33, ג33, ד33, ו33-א38(ג) היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

233. עבירה נמשכת

בית משפט רשאי, בנוסף לכל עונש הקבוע לעבירה לפי חוק זה, שהיא עבירה נמשכת, להטיל על הנידון קנס כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין לכל יום שבו נמשכת העבירה.

333. הפרעה למפקח עבודה

המפריע למפקח עבודה להשתמש בסמכויותיו לפי חוק זה, דינו - מאסר שנה או קנס פי אחד וחצי מהקנס הקבוע בסעיף 61 (א) (2) לחוק העונשין.

34. נער המועבד על ידי מעבידים שונים

המעביד נער שלפי הרישום בפנקס העבודה הוא מועבד גם על ידי מעביד אחר, רואים את מי שהעבידו אותו יום או אותו שבוע שעות העודפות על שמונה ליום או על ארבעים לשבוע כמעבידו של הנער בכל השעות, אלא אם לא ידע, ולא יכול היה לדעת, את מספר השעות שבהן כבר הועבד הנער על ידי מעביד אחר.

37. חובת הורים

(א) הורה לנער חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת העבדת הנער בניגוד להוראות סעיף 33; המפר חובה זו, דינו - מחצית הקנס הקבוע למעביד נער בניגוד לאותן הוראות.
(ב) הועבד נער בניגוד להוראה מהוראות סעיף 33, חזקה היא כי הורה הנער הפר חובתו האמורה בסעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות, ועשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

38. חובת פיקוח

(א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות כאמור בסעיפים 33, 33א, 33ב, 33ג ו-33ד בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר חובתו האמורה, דינו - קנס פי אחד וחצי מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין; לעניין סעיף זה, "נושא משרה" - מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, ופקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה.
(ב) נעברה עבירה לפי סעיפים 33, 33א, 33ב, 33ג ו-33ד בידי תאגיד, חזקה היא כי נושא משרה הפר חובתו האמורה בסעיף זה, אלא אם כן הוכיח כי נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות, ועשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

38א. חובות פיקוח ברשות ציבורית

(א) בסעיף זה -

”ראש רשות ציבורית” - המנהל הכללי, ובאין מנהל כללי - בעל תפקיד מקביל ברשות הציבורית, ובהעדרם ראש הרשות; ולענין רשות מקומית - ראש הרשות המקומית;

”רשות ציבורית” - גוף מהגופים המפורטים בתוספת, אולם לענין פסקה (9) בתוספת - רשאי שר העבודה והרווחה לפטור בצו חברה כאמור באותה פסקה מהחובות האמורות בסעיף זה, כולן או חלקן.

(ב) ראש רשות ציבורית חייב לעשות את כל אלה, כדי למנוע העבדת נער בניגוד להוראות סעיפים 33 ו-33א על ידי קבלן המבצע עבודה או הנותן שירותים לפי הזמנתה של הרשות הציבורית (בסעיף זה - הקבלן המבצע):

(1) למנות מבין עובדי הרשות הציבורית אחראי מטעמו, שתפקידו לדווח לראש הרשות על כל הפרה של הוראה מהוראות סעיפים 33 ו-33א בידי קבלן מבצע (בסעיף זה - אחראי).

(2) לכלול בחוזה בין הרשות הציבורית לבין הקבלן המבצע, סעיף המפרט את הוראות סעיפים 33 ו-33א והקובע כי הפרת הוראות החוק האמורות מהווה גם הפרת החוזה בין הצדדים;

(3) לדווח מיידית לאגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד העבודה והרווחה על כל הפרה של הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א, על ידי הקבלן המבצע שהאחראי דיווח לו עליה;

(4) לדרוש מהקבלן המבצע להפסיק לאלתר הפרה של הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א, שהאחראי דיווח לו עליה.

(ג) אלה דינם מחצית הקנס הקבוע בסעיף 33:

(1) ראש רשות ציבורית המפר חובה מהחובות המפורטות בסעיף קטן (ב);

(2) אחראי שאינו מדווח לראש רשות על הפרת הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א, בידי קבלן מבצע.

(ד) ראש רשות ציבורית חייב לדווח מיידית לאגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד העבודה והרווחה על הפרת הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א, בידי קבלן מבצע, ולדרוש מהקבלן המבצע להפסיק את ההפרה לאלתר, אף אם ההפרה לא דווחה לו בידי האחראי אלא נודעה לו בדרך אחרת; העובר על הוראות סעיף זה, דינו - מחצית הקנס הקבוע בסעיף 33.

39. ראיות

(א) תמצית מהרישום בספר התושבים לפי פקודת מרשם התושבים, התש”ט-1949 בדבר גילו של אדם, או אישור משרד הרישום המעיד שלפי הפקודה האמורה נמסרה הוועדה למשרד הרישום שאדם נולד בתאריך פלוני - ישמשו ראיה לגילו של אדם בכל תביעה על פי חוק זה, אלא אם הוכח על פי תעודת לידה שהאדם נולד בתאריך אחר.

(ב) נמצא נער במקום שנעשית בו עבודה או פועלות מכונות, רואים את הנער כעובד באותו מקום ובאותה שעה, אלא אם הוכח ההיפך.

40. אגרות

שר העבודה והרווחה רשאי, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, לקבוע אגרות שיש לשלמן בעד בקשות להיתרים לפי חוק זה ובעד מתן ההיתרים.

40א. תשלום שכר עבודה

העסקת נער בניגוד להוראות חוק זה אינה פוטרת את המעביד מתשלום שכר העבודה או מכל תשלום אחר, שהנער זכאי לו עבור עבודתו, עקב עבודתו, ולפי כל דין.

41. המדינה כמעביד

לענין חוק זה דין נער מועבד על ידי המדינה כדין נער המועבד על ידי כל מעביד אחר.

42. ביצוע ותקנות

(א) שר העבודה והרווחה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

(ב) שר העבודה והרווחה לא יתקין תקנות להוציא תקנות על פי הסעיפים 10, 31 ו-32, אלא לאחר התייעצות במועצה לענייני נוער עובד המוקמת על פי סעיף 30.

43. העברת סמכויות

(א) שר העבודה והרווחה רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי הסעיפים 3, 4, 25 ו-28(א), פרט לסמכות ליתן היתר כללי לפי סעיף 25(א) או (ב).

(ב) הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.

44. אי-חלות חוק

חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 - לא יחול על העבדת נער.

2. חוק החניכות, תשי"ג - 1953

פרק ראשון: מבוא

פירושים

1. (א) בחוק זה -

"נער" פירושו - מי שעדיין לא הגיע לגיל 18;

"מקצוע" פירושו - משלח-יד שהוכרז בצו כמקצוע שיירכש בדרך חניכות;

"חניך" פירושו - נער העובד על מנת לרכוש מקצוע על ידי עבודה מעשית מודרגת ועל ידי לימוד בשיעורי מקצוע מאושרים לפי חוק זה, לרבות בבית-ספר תעשייתי שעל יד המפעל שבו הוא עובד והממונה על החניכות אישר את בית-הספר לעניין חוק זה.

"בית-ספר מקצועי" פירושו - בית-ספר שאושר לעניין חוק זה על ידי שר החינוך והתרבות באכרזה שפורסמה ברשומות.

(ב) לעניין חוק זה, רואים נער כמועבד, ואת מי שהנער עובד אצלו - כמעבידו, אם הנער עובד -

(1) אצל הוריו לצורך עסקם או משלח ידם; או

(2) בכל מפעל שהוא, אף אם העבודה אינה לשם עסק או לשם רווח, ובכלל זה מקום שהוכרז על ידי שר העבודה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית, אך להוציא בית-ספר מקצועי.

פרק שני: עיקרי החניכות

אין להעביד נער אלא כחניך

2. (א) לא יועבד נער במקצוע אלא כחניך; יוצא מכלל זה נער שקיבל על פי סעיף 22 תעודה לאותו מקצוע, או שעמד בבחינה וקיבל תעודת גמר באותו מקצוע מבית-ספר מקצועי.

תוכנית חניכות

3. שר העבודה, אחר התייעצות בשר החינוך והתרבות, יקבע לכל מקצוע תוכנית חניכות לשלביה השונים. הודעה על קביעת תוכנית חינוכית תפורסם ברשומות והתוכנית גופה תפורסם בדרך שהשר ימצא לנכון.

איסור להעביד חניכים ונערים

7. הממונה על החניכות רשאי לאסור על אדם להעביד חניכים, אם לדעתו אין באפשרותו להבטיח לחניך את ההדרכה הדרושה למטרת החניכות; איסור כזה אינו גורע מן האיסור שבסעיף 2.

איסור תשלום

8. לא ידרוש אדם ולא יקבל כל תשלום או פרס בעד חניך, או בעד מי שעומד להיות חניך, בקשר לחניכותו.

דין חניך שמלאו לו שמונה עשרה שנה

9. חניך שמלאו לו שמונה עשרה שנה דינו לעניין חוק זה כדין נער אם הוא -
- (א) ממשיך בעבודתו אצל אותו מעביד; או
  - (ב) ממשיך בעבודה אצל מעביד אחר באותו מקצוע.

עידוד חניכות

10. (א) שר העבודה רשאי לתת תעודת הוקרה, בנוסח שיקבע, לאדם שחניכיו הצטיינו בהתקדמותם במקצוע ובבחינות או לאדם שבהדרכתו עבד חניך כאמור.

פרק שלישי: דרך החניכות

הודעה לממונה

11. מעביד יודיע לממונה על החניכות על כל חניך שהתחיל לעבוד אצלו, תוך חמש עשרה יום מיום שהתחילה עבודתו, ויכלול בהודעה פרטים לפי טופס שנקבע בתקנות.

חובות המעביד

14. (א) המעביד חייב -
- (1) להעביד את החניך עד תום תקופת החניכות;
  - (2) להעביד את החניך לפי תוכנית החניכות;
  - (3) להבטיח לחניך הדרכה מתאימה ושיטת עבודה שיש בה כדי להקנות את המקצוע תוך תקופת החניכות שנקבעה לו; אם אין המעביד מפקח במישרין על עבודת החניך ואינו מדריך אותו, חייב הוא להטיל חובה זו על אדם אחר במפעל, ומשהסכים אותו אדם לקבל על עצמו את החובה, חייב הוא למלאה כאילו היה המעביד, אולם הטלת חובה כאמור אין בה כדי לפטור את המעביד עצמו מאחריות למלאה;

(4) לשחרר את החניך מעבודה, בלי ניכוי משכרו, כדי לאפשר לו לבקר בשיעורי מקצוע מאושרים, במידה שהחניך חייב לעשות כך על פי סעיף 16(ג), ולהיבחן כמוטל עליו לפי סעיף 22.

שכר עבודה לחניך

15. (א) המעביד חייב לשלם לחניך שכר עבודה שלא יהיה פחות משכר המינימום שקבעה לאותו מקצוע ועדת השכר לחניכים (להלן - ועדת השכר), בהתאם לסעיף קטן (ג).

חובות החניך

16. החניך חייב -

- (1) לעבוד אצל מעבידו עד תום תקופת החניכות;
- (2) לשקוד על עבודתו כדי לרכוש את המקצוע תוך התקופה שנקבעה בתקופת החניכות לאותו מקצוע ולעמוד בבחינות בהתאם לסעיף 22;
- (3) לבקר באופן סדיר בשיעורי מקצוע מאושרים, כפי שיקבע שר העבודה, בתקנות, לאותו המקצוע, אם הממונה על החניכות לא פטר אותו לחלוטין או בשיעורין מחובה זו;
- (4) להישמע להוראות מעבידו ולהוראות האדם שבפיקוחו ובהדרכתו הוא עובד, בכל הנוגע לעבודה וסדריה.

יישוב סכסוכים

20. (א) התעוררו חילוקי דעות או סכסוך בין מעביד ובין חניך בשאלה אם אפשר להתיר את הקשר בהתאם לסעיף 17 - יכריע הממונה על החניכות, או מי שמונה לכך על ידי, לאחר ששמע את הצדדים או את נציגי ארגון העובדים ונציגי ארגון המעבידים שהצדדים חברים בהם.

(ב) (1) סכסוך שלא יישובו אותו בדרך מוסכמת, תוך תקופה שנראית לממונה על החניכות, יישוב בדרך שתיקבע בתקנות;

(2) בסעיף קטן זה "סכסוך" פירושו - סכסוך, או חילוקי דעות, בקשר לתנאי עבודה של חניך שנתגלעו בין מעביד ובין חניך, או בין מעביד ובין ארגון עובדים שהחניך חבר בו, או בין ארגון מעבידים שהמעביד חבר בו ובין ארגון עובדים שהחניך חבר בו, והסכסוך או חילוקי הדעות גרמו או עלולים לגרום להפסקת עבודתו של החניך, להוציא חילוקי דעות או סכסוך הנובעים מסעיף 17.

(ג) אין הוראות סעיף זה חלות כשהחניך עובד אצל הוריו, או במפעל המפורש בפיסקה (2) לסעיף 1 (ב).

שיעורי מקצוע מאושרים

21 (א) שיעורי מקצוע מאושרים הם שיעורים במקצוע ובהשכלה כללית הקשורה לכך, שאושרו על ידי שר העבודה לעניין חוק זה.

בחינות ותעודות מקצוע

- 22 (א) חניך חייב בבחינות ביניים ובבחינות סופיות.
(ב) שר העבודה יקבע בתקנות את דרכי הבחינות, את תוכניתן ואת סדריהן.
(ג) בעד בחינות סופיות ישלם הנבחן אגרה שתיקבע בתקנות.
(ד) מי שעמד בבחינות ביניים יקבל תעודה המאשרת זאת, ומי שעמד בבחינות סופיות יקבל תעודת מקצוע; כל תעודה תיחתם בידי הממונה על החניכות ובידי יושב ראש ועדת הבחינות. צורת התעודה ואופן נתינתה ייקבעו בתקנות.
(ה) הממונה על החניכות ינהל פנקס בשם "פנקס חניכים שהוסמכו", ובו ירשום את הפרטים שנקבעו בתקנות.

פרק רביעי: ביצוע ועונשין

מינויים

24. שר העבודה ימנה את הממונה על החניכות, ממונים מחוזיים על החניכות ומפקחים על חניכות.

פיקוח

31. (א) מפקח על חניכות רשאי להיכנס לכל מקום שבו עובדים נערים, או שיש לו יסוד להניח שעובדים בו נערים, ולחקור כל אדם הנמצא באותו מקום, בכל עניין הנוגע לחוק זה, אך לא ידרש אדם ליתן תשובה או עדות העלולה להפילו.

עבירות עונשין

32. (א) מי עבר אחת העבירות האלה:
(1) העביד נער שלא כחניך בניגוד לסעיף 2;
(2) סירב או נמנע מלהעביד חניכים במספר שהוא חייב להעביד לפי סעיף 6 או העביד חניכים במספר העולה על המספר שהוא רשאי להעביר לפי סעיף 6;
(3) העביד בניגוד לאיסור על פי סעיף 7;

- (4) קיבל תשלום או פרס בניגוד לסעיף 8;
דינו - קנס חמש מאות לירות, על כל נער או חניך שהועבד או שלא הועבד כאמור או שבקשר
אתו נעברה העבירה, או מאסר חודש אחד או שני העונשים כאחד.
- (ב) מי שעבר אחת העבירות האלה: -
- (1) הפריע למפקח על חניכות להשתמש בסמכויותיו;
(2) סירב להשיב למפקח על חניכות על שאלה שהוא חייב להשיב עליה,
- דינו - קנס חמש מאות לירות או מאסר שני שבועות או שני העונשים כאחד, אך לא יוטל על
נער מאסר או קנס העולה על עשרים וחמש לירות ולא ייאסר נער על אי תשלום קנס.
- (ג) מעביד שעבר אחת העבירות האלה: -
- (1) לא מילא אחרי הוראות סעיף 11;
(2) לא שלח הודעה בהתאם לסעיף 19,
- דינו - קנס מאה וחמישים לירות על כל חניך שבקשר אתו נעברה העבירה.

3. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

בהתאם לחוק עבודת הנוער התשי"ג-1953, נערה יכולים לעבוד מגיל 15 בלבד. מותר לנערה מגיל 14 לעבוד בתקופת החופשה מלימודים. עובדי קידום נוער המשלבים נערה בעבודה (כולל ביזמויות עסקיות, מעסיק יחיד וכדומה), יקפידו על הגיל המתאים, על קבלת אישור רפואי לעבודה מרופא המשפחה וכמובן על הזכויות והחובות המוגדרים בחוק.

יש לזכור שנער עובד אשר אינו לומד במסגרת פורמלית זכאי להשלמת השכלה במסגרת תוכנית היל"ה. סעיף 23 בחוק מגדיר את זכויותיו של הנער בנושא לימוד ושעות עבודה.

חוק החניכות, התשי"ג-1953, מגדיר מיהו חניך, ומפרט את החובות החלות על המעביד ועל החניך. המעביד חייב, בין השאר, להעביד את החניך עד תום תקופת החניכות, להעסיקו בהתאם לתוכנית החניכות ולשלם לו שכר שלא יהיה פחות משכר המינימום שקבעה לאותו מקצוע ועדת השכר לחניכים. החניך חייב, בין השאר, לעבוד אצל מעבידו עד תום תקופת החניכות, לבקר באופן סדיר בשיעורי מקצוע ולהישמע להוראות מעבידו.

מומלץ מאוד שעובד קידום נוער המטפל בחניכים יכין וידריך אותם בכל הנוגע לחובותיהם ולזכויותיהם במסגרת החניכות. אם יש צורך בעזרה לביצוע החוק, ניתן לפנות ללשכת התעסוקה לנוער ברשות המקומית, וכן למזכיר הנוער העובד ביישוב.

תעריפי שכר מינימום לנוער - (בתוקף מאפריל 2006 (בש"ח, ניתן לבדוק במשרד התעסוקה אצל הממונה על האכיפה)

גיל	אחוז משכר מינימום לבוגר	שכר לחודש	שכר שעה
עד גיל 16	* 70%	2509.63	14.51
עד גיל 17	* 75%	2688.88	15.54
עד גיל 18	* 83%	2975.70	17.20
חניך**	* 60%	2151.11	12.43

* האחוזים מחושבים מבסיס של שכר המינימום החודשי לחלק ל-173 בהתאם לתקנות שכר מינימום (נוער עובד וחניכים), התשמ"ז - 1987.

** חניך - כמשמעותו בחוק החניכות, התשי"ג - 1953 שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנה הלומד לפחות יומיים בשבוע בשיעורי מקצוע מאושרים לפי חוק החניכות.